BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
NEW WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat- Kanadai Magyar Ujság

ALDINA
BEKEVÁR
CANA
CALGARY
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVÁR
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LÁSZLÓ
SZÉKELYFÖLD
SUDBURY
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

VOL. VII EVFOLYAM — WINNIPEG, MANITOBA, 1930. JUNIUS 19 CSÜTÖRTÖK — NO. 25. SZAM

"WE DEFEND THE DOMINION"

APPEAL IS MADE BY HUNGARIANS OF CANADA FOR REVISION OF TREATY — FEAR THEIR RACE WILL BE EXTERMINATED OTHERWISE

Reprinted from the "HAMILTON SPECTATOR"

The elders and members of the Hungarian Presbyterian church, of Hamilton, have lodged a strong protest against the Treaty of Trianon, on the occasion of the tenth anniversary of the signing of that document. At their meeting they decided to send a note to the League of Nations and to the Dominion government asking for a consideration of the case of Hungary and investigation of the conditions the dismemberment of Hungary created as a result of which hundreds of thousands have been forced to leave their native land. It was England whose representatives first registered their disapproval of the greedy spoliation of Hungary by her neighbors and from England the movement started recently for the revision of the Trianon pact, to secure — as lord Rothermere said — "Hungary's place under the sun."

The following statement has been issued by the elders explaining the situation: "There is no member in our flock who was not affected by that fateful document. Those of us coming from mutilated Hungary have suffered at home because our country has been deprived of its mines, forests, important industries, fruit lands and adding to our miseries we had to care for hundreds of thousands of refugees from the occupied districts. But those who came from the separated parts of Hungary, remember the rule of the "conquering" neighbors as the reign of middle-age oppression. The Chechs, the Serbians, and Rumanians are systematically impoverishing the Hungarians, and since they are denied political, religious and economic rights, collectively and individually, they welcomed the opportunity of coming to Canada to make their home.

"We know, we have been in the Great War. But the world knows that Hungary, crushed by the united forces of Austria, Russia and the Chechs, the Serbians and Rumanians in 1849 was unable to shake the Austrian rule until recently. It must be also noted that our great statesman, Count Tisza, was the only one who dared to oppose a declaration of war by Austria-Hungary in 1914. As soon as the war ended, Hungary dethroned the Hapsburgs and separated from Austria, at the same time trusting herself to the great powers to grant her national rights. However, democracy, self-determination of nations and many other principles were ignored — at least for that "insignificant' part of the world, and it was permitted for Hungary's neighbors to occupy three-quarters of that perfect geographical and economical unit, which served as the bulwark of Christendom for centuries. Had Hungary done what Turkey did she would have saved her country.

Since Count Károlyi tried in vain to crate a democratic state out of the chaos, and since the much-hoped-for assistance of the powers did not materialize, democracy received a great blow and the country was overrun first with the bolsheviks and then by the neighboring countries. Nevertheless we still trust in divine justice and the wisdom of cool-headed world leaders, who, all over the earth, and especially in Great Britain, Canada and the United States, have repeatedly raised their voices in behalf of Hungary. We trust that a peaceful adjustment will be made before a bloody conflict bursts out, or otherwise Hungarians in the occupied districts are exterminated.

"A whole nation cannot be sentenced to death. The world opinion, the world alliance, the world court must at least give us a hearing. The hastily made Treaty of Trianon must be looked into, and by an impartial tribunal must be revised. Not for our sake alone, but for the sake of the world, and for the sake of every individual in Transylvania, the Bánát, or Slovakia, irrespective of what race that individual belongs to.

"And just a word to the Canadian people. We are fragments from the wreckage that was Hungary. We came here because immigrants into our native land were welcomed, and now they have pushed us out in return. You may trust us, that no other race will defend more loyally the Dominion, or the Empire if the need occurs, than ours, because we konw what hospitality demands from us."

Aranyat ért az eső

A farmerek régi óhaja teljesült a mult hét elején, amikor a préritartományok legtöbb részén megeredt az életet adó juniusi eső. A különösen Saskatchewanban és Albertában napokig pusztító szélviharok után valóságos Isten áldása volt a meleg nyári zápor, amelyre annál inkább szükség volt, miután sok helyütt a gazdáknak ujra kellett vetniök. A szélvihar ugyanis nemcsak kiszáritotta a földet, hanem a könnyebb talaju vidékeken a magot is magával vitte.

Augusztusra halasztották az R—100 kanadai utját

Londonból kábeltáviratban értesitették az ottawai kormányt, hogy Anglia és a világ legnagyobb, tisztán könnyü fémből készült léghajója csupán a birodalmi választások megejtése után, tehát csak augusztusban indul kanadai utjára. Addig remélik, hogy nemcsak a nyári viharok, hanem a választási harc küzdelmei is elülnek s igy nagyobb pompával és lelkesedéssel fogadhatják majd a testvérország magas szinvonalon álló légiiparának bámulatraméltó képviselőjét, az R—100 léghajót.

Romániában nincs közbiztonság

A "Daily Mail" bukaresti tudósitója jelenti: Romániában tarthatatlanok az állapotok már évek óta. A hatóságok igyekeztek ugyan valami rendet teremteni és a sorozatos vonatrablások és utonállások után végre kijelentette a rendőrség, hogy most már nyugodtan jöhetnek idegenek a Balkán Párisába, Bukarestbe, miután most már "rend" van.

A mult héten azonban egy rablóbanda rácáfolt a rumán rendőrség fogadkozásaira, amennyiben a fővárostól alig három mérföldnyire feltartóztatták a rumán kormány egyik automobilját és a bennülő lengyel követet, feleségét, valamint a washingtoni rumán követet teljesen kirabolták.

Néhány napra rá a királyi palotába tértek be álarcos rablók és Carol feleségének, Helen görög hercegnőnek legértékesebb ékszereit emelték el. A "Daily Mail" megjegyzi, hogy a nyomozás — Romániáról lévén szó — teljesen sikertelen maradt.

MUTASSA MEG ÁLLANDÓAN ANGOL CIKKEINKET ISMERÖSEINEK

A "Daily Mail" magyarbarátsága

A Kanadai Magyar Ujság egyik befolyásos pártfogójának szivességéből megkaptuk Lord Rothermere legnagyobb napilapjának, a milliós példányszámban megjelenő és az egész angol birodalomban elterjedt "Daily Mail"-nek legutóbbi számait és szinte könnyekig megható az a figyelmesség, amellyel ez az angol világlap a magyar eseményeket méltatja. Valósággal egész magyar oldalakat találtunk a "Daily Mail"-ben. És nem egyszer hasábokat ir a "Daily Mail" olyan magyar sikerekről, amelyeket ugy a tengerentuli, mint a tengeren inneni magyar sajtó sajnos nem használ ki eléggé.

A "Daily Mail"-ből tudtuk meg többek között, hogy Anglia is megünnepli Lehár Ferenc világhirü magyar zeneszerző 60-ik születésnapját és London legelőkelőbb szinházában maga a mester fogja dirigálni a magyar nótákat huzó zenekarokat. Ugyancsak a Rothermere lapokkal szoros összeköttetésben működő Reuter ügynökség jelenti, hogy az angol világbirodalom fővárosában óriási érdeklődést keltett a Magyar Nemzeti Muzeumnak Londonban kiállitott gyüjteménye, amelyben 2,600 éves ősmagyar ereklyék egész halmazából vehetett London közönsége tudomást a magyar kézmüipar ősrégi fejlettségéről.

De nemcsak magyar vonatkozásu kulturcikkeket közöl a "Daily Mail", hanem politikai szempontból is pontos és gyors hirszolgálatot ad Magyarországról. Igy például megirja a "Daily Mail", hogy mig az Óhaza teljesen leszerelt a békeszerződés értelmében addig a kisantant állandóan fegyverkezik Magyarország ellen s mig mi alig tarthatunk néhány kereskedelmi repülőgépet s tüzoltóink részére még gázmaszkokat sem vehetünk — addig szomszédaink vigan gyártják a hadirepülőgépeket és mérges gázokat.

Állandó távirati tudósitásokat közöl emellett a "Daily Mail" az elnyomott kisebbségek tarthatatlan helyzetéről, a megszállók rablógarázdálkodásáról, de nem feledkezett meg a Budai Dalárda nagyszerü angolországi szerepéséről, az amerikai filmgyárakban dolgozó magyar szinmüvészek sikereiről sem. Legutóbbi számaiban pedig — amint olvasóink augusztus 20-iki ünnepi számunk angol hasábjaiból láthatják — gyönyörü cikkekben emlékezik meg Magyarország szent évéről és részletesen fejtegeti Szt. István és Szt. Imre szerepét a keresztény világ szempontjából.

A "Daily Mail" magyarbarátsága olyan hatalmas érték az egész világ, de különösen az angol kulturáju országok magyarsága szempontjából, hogy nekünk kanadai magyaroknak feltétlenül hálával kell gondolnunk a Rothermere tulajdonában levő "Northcliffe Press" jóindulatára. Reméljük elkövetkezik az az idő is, amikor az egyes eseteket kivéve kisantant-barát kanadai — nemkülönben pedig az Egyesült Államokbeli angol sajtó is a "Daily Mail" megértő gondosságával és nem az eddigi felületes nemtörődömséggel ir a magyar kérdésekről.

—

Lankadatlanul küzdenek az erdőtüzek ellen

Amint már több izben jeleztük, különösen Ontario nyugati sziklás erdeiben, de általában véve egész Kanadában felütötte fejét a meleg időkkel együtt járó vörös veszedelem: az erdőtüz. Egyes helyeken egész falvakat söpört el és nemcsak anyagi pusztitás járt a nyomában, hanem emberéletben is kárt okozott. Legutóbb Port Arthur vidékén az egész környék lángokban állott és csak vizirepülőgépekkel sikerült a Thunder öböl partjára szorult favágókat kimenteni.

Az egész vonalon azonban rendszeres repülőgépjáratok ellenőrzik az erdőket és amint veszedelmesebb tüzet látnak, oda egész repülőflották szállitják a modern technika legujabb vivmányaival felszerelt tüzoltókat, akik a nagy viharok ellenére eddig még minden alkalommal sikeresen küzdöttek meg a milliókat felemésztő lángokkal.

—

A "CALGARY HERALD" — RÓLUNK

A Horváth Mihály előfizetőnk szivességéből beküldött "Calgary Herald" junius 2-iki száma érdekes megfigyeléseket tesz Magyarország feldarabolásáról, azzal kapcsolatban, hogy az Óhaza kölcsönt keres a pénzpiacon. Elsősorban is megállapitja a 35,000 példányban forgó nagy nyugatkanadai napilap, hogy erre a kölcsönre semmi körülmények között sem lenne szükség, ha nem darabolták volna fel Magyarországot.

"When the Peace Treaty of Trianon divided Hungary into several economic parts, the conferees did not realize what they were doing" — irja nyiltan a "Calgary Herald" és ezzel az eseményektől távolálló érdektelen szemlélő pártatlanságával szögezi le, hogy az ugynevezett békeszerződések magas szerzői magúk sem tudták mekkora vétket követtek el a gazdaságilag is egységes ország feldarabolásával.

Az utódállamoknak gazdasági szempontból mérlegelt helyzetével sincs megelégedve a "Calgary Herald", amely egész nyiltan meg meri mondani a kisantántról, tehát a volt "szövetségesekről" hogy "... Twelve years have passed since the war and none of the so-called Succession States have so far met the test of economic sovereignity." Azaz a kisantant nem csak hogy politikailag, de még gazdaságilag sem állhatja meg sohasem a helyét és csakis Nagy magyarország visszaállitása oldhatja meg a középeurópai égető problémát.

KI MIT TUD, KI MIT LÁT, KI MIT HALL: KÖZÖLJE A KANADAI MAGYAR UJSÁGGAL

EMBERVADÁSZAT — CHICAGÓBAN

A világ legszemenszedettebb banditáinak nemzetközi központja és a földkerekség ötödik városa, Chicago ujabb szenzációt produkált. Arról nemcsak a Kanadai Magyar Ujság, hanem az amerikai lapok nagy része sem emlékezik már meg — valószinüleg helyszüke miatt — amikor holmi közönséges halandókat, avagy közönséges csirkefogókat tesznek örökre ártalmatlanná az ugynevezett "gangsterek."

Most azonban azt olvassuk az Egyesült Államok sajtótermékeiben, hogy ismeretlen tettes fényes nappal lelőtte a világváros legelőkelőbb uccáján Albert Lingle ujságirót, aki a "Chicago Tribune" számára dolgozott több titokzatos gyilkosság kideritésén. Miután ez már a tizenegyedik eset, hogy a hidegvérü kegyetlenséggel elkövetett gyilkosságok tetteseit nyomozó ujságirót tettek el a gangsterek láb alól, megmozdult fél Chicago a gyilkos kézrekeritésére.

Először is a többmilliós példányszámmal dicsekedő Chicago Tribune tüzött ki 30,000 dolláros jutalmat annak, aki nyomra vezeti a hatóságokat, majd pedig a különböző ujságvállalatok igértek kisebb, de kanadai szemmel nézve nagyon is tekintélyes dijakat. A rendőrség pedig valósággal megrostálja a büntanyákat, hogy a feltünően jól öltözött gyilkosra találjon, miután minden valószinüség szerint ő követte el a többi gyilkosságot, sőt bizonyára tudja a gangsterek legféltettebb titkait is.

Nem volt szerencséje péntek, 13-án

Sok babonás ember megjárta junius 13.-án pénteken, amennyiben a balhiedelem és várakozás ellenére péntek 13-ika nem volt egy hajitófával sem szerencsétlenebb, mint bármely más szürke hétköznap. Henry Segrave angol repülőőrnagy azonban, akinek mellét rengeteg háborus kitüntetés diszitette s aki legutóbb ezer lóerős versenyautóján 231 mérföldes (370 kilométer) óránkénti sebességgel uj világrekordott állitott fel a floridai partokon: halálát lelte ezen a napon.

Segrave őrnagy éppen a Miss England nevü 24 hengeres motorral felszerelt versenycsónakját próbálta ki az angliai Windermere-tó vizén, amikor a parton állók legnagyobb megdöbbenésére felfordult a száguldó vizjármü és maga alá temette a bennülőket. Mig a két szerelőt csak kisebb sérülések érték, Segrave őrnagyot borda és lábszárcsontöréssel halászták ki a fejetetejére fordult motorosból. Bár azonnal kórházba szállitották, a beállott vérzések következtében meghalt.

LEGUJABB HIREK

HÁROM HÉT MULVA INDUL A "JUSTICE FOR HUNGARY" amint azt Dr. Molnár Jenő, az Óceánrepülés aleinökének lapzártakor érkezett táviratából megtudtuk. Endresz és Magyar pilóták állandó próba alatt tartják a Lockheed Sirius gépet, amellyel Lindbergh mult héten 234 mérföld óránkénti sebességet ért el. Szalay Emil régi amerikás magyar huszezer dollárral járult Kiss Emil, Horváth Ödön és a newyorki Amerikai-Magyar Kereskedelmi Kamara tagjainak megajánlásához és ezáltal lehetővé tette a "Justice for Hungary" utját.

FELREVEZETTEK AZ OLÁHOK az egész világ sajtóját, amikor azt a hirt terjesztették el, hogy Carolt a magyarok királlyá akarják koronázni. Szerencsére azonban ez a "szenzáció" még csak három napig sem tartott s amikor a külföld rájött a rumán csalafintaságra, nem egy világlap sietett rámutatni az oláhok balkáni szinvonalára, amellyel Magyarország sohasem azonosithatja magát. A "Manitoba Free Press" és a "Winnipeg Tribune" vezércikkekben emelték fel szavukat Carol erkölcstelen tulkapásai ellen.

NEM VIGYÁZNAK AZ EMBEREK az életükre, ha vasárnapi kiránduláról van szó. Legutóbb keleten történt több halálos autó- és fürdő-szerencsétlenség, mig nyugaton a mult héten a munkának voltak áldozatai. Winnipegen például egy villanyszerelőt sujtott halálra az áram, a Manitoba tóból pedig kifogták annak a pilótának a holttestét, aki tavaly szeptemberben zuhant le egy vihar következtében, miközben az erdőtüzek ellen küzdő munkásoknak vitt élelmet.

KATASZTROFÁLIS ÁRESÉS KÉPET MUTATTA a winnipegi tőzsde mult hétfőn és kedden, amikor a buzaárak hét esztendő óta először szállottak a dollár jelzés alá. Amellett, hogy Montreálban és a Welland csatornán, valamint a nagy tavak kikötőiben tétlenül állanak a megrakott hajók és a chicagói és liverpooli tőzsdék forgalma igen gyenge — a nyugati esőzések hatása alatt a winnipegi árak is összeomlottak és mig kereslet nem volt, a tőzsdések boldog-boldogtalannak kinálták portékájukat.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK UJ VÁMTÖRVÉNYE nemcsak a kanadai kiviteit fogja megnehezíteni, hanem az amerikait is sujtja bizonyos mértékben. Igy például az amerikai zabvetőmag bushelje után 10 helyett 16 cent vámot, a vaj fontja után 7 cent helyett 14 centet, a tojás tucatja után 3 cent helyett 10 centet és a szárvasmarha fontja után 3 centet kell majd az amerikai termelőknek és végeredményben a kanadai vásárlóknak fizetni.

SZÁZ KINAI PUSZTULT EL és háromszázan sebesültek meg sulyosan, amikor a Hunan tartománybeli Chicow mellett felrobbant egy lőporraktár. Indiában is nagy volt a mult heti zavargások halottainak száma, különösen miután Dacca vidékén a hinduk és muzulmánok egymás kiirtására esküdtek. Az afganisztáni határon azonban a betörő rablóbandák megfékezésére kiküldött csapatok két ezrednyi erősitést kaptak és igy remélhető, hogy elcsendesedik a peshawari hadszintér.